

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie II./2021
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 287/2020
populárny názov	Zákonný sudca - rozvrh práce
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.01.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Prideľovanie súdnej agendy musia byť splnené dve zásadné podmienky, konkrétne pravidlá prideľovania súdnej agendy musia byť stanovené priamo v rozvrhu práce a tieto pravidlá musia byť transparentné, všeobecné a musí obsahovať záruky proti prípadnému zneužitiu.
skutkový stav a základné fakty	Najvyšší súd zamietol sťažnosť proti uzneseniu zamietajúcejmu žiadosť sťažovateľov o prepustenie z väzby. Sťažovatelia pred ústavným súdom namietajú porušenie práva na zákonného sudcu z dôvodu absencie transparentnosti a určitosti pravidiel pri výbere tretieho člena neúplne obsadeného senátu najvyššieho súdu.
z odôvodnenia	Jedným z kľúčových rozhodnutí k otázke vymedzenia zákonného sudcu (senátu) je nálež Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2769/15 z 15. júna 2016, kde súd zhrnul, že pri prideľovaní súdnej agendy musia byť splnené dve zásadné podmienky, konkrétne (1) pravidlá prideľovania súdnej agendy musia byť stanovené priamo v rozvrhu práce a (2) tieto pravidlá musia byť transparentné, všeobecné a musí obsahovať záruky proti prípadnému zneužitiu . Platí teda, že zastupovanie sudcov, ako aj zloženie senátov sa musí riadiť vopred stanovenými pravidlami určenými rozvrhom práce (napríklad rozhodnutia v konaniach vedených pre ÚS ČR pod sp. zn. III. ÚS 29/01, IV. ÚS 307/03). Sťažovatelia sa pýtali na proces kreácie rozhodovacej formácie a odpoveď bola strohá. Nič však nebránilo, aby rozhodujúci sudca (JUDr. Paluda) uviedol kritériá, na základe ktorých v takýchto veciach rozhoduje a rozhodol. Mohol eventúálne argumentovať žrebnom, výberom podľa postupnosti sudcov v záujme rovnakej vyťaženia (1-2-3-1-2-3...) alebo uviesť iný originálnejší spôsob, ako takýto výber prebieha. Bez jasnej odpovede pochybnosť o kabinetnej justícii ostáva, pričom, ako poukazuje ESLP, aj samotná pochybnosť je neprijateľná. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že garancia práva na zákonného sudcu vznikla práve ako reakcia na kabinetnú justíciu absolutistickej monarchie, kde

	<p>bolo doménou rozhodovanie panovníka namiesto súdu, prípadne na jeho pokyn (m. m. nálež ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2/93).</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že právo je živý a rozvíjajúci sa mechanizmus a historická tradícia vždy nemusí postačovať. Nič najvyššiemu súdu nebránilo, aby svoj rozvrh práce upravilo tak, aby bolo úplne jasné, aký kľúč personálnej selekcie sa uplatní v prípade absencie člena iného senátu. To, že to nie je požiadavka nadštandardná, preukazuje napríklad skutočnosť, že okresné súdy, krajské súdy a napokon aj samotný ústavný súd vo svojich rozvrhoch práce majú transparentne nastavené procesy zastupovania. Ako problematické sa javí najmä to, že máme k dispozícii rozhodnutie <i>DMD Group, a. s. proti Slovenskej republike</i>, ktoré sa dotýka priamo nášho právneho poriadku.</p> <p>Ústavný súd poukazuje na nutnosť zmiernenia rizika, že súdy, súdni funkcionári alebo sudcovia samotní budú čo i len podozrievaní z účelovej manipulácie so zložením rozhodujúceho telesa. To sa v prípade jasnej a vopred stanovenej schémy zastupovania sudcov eliminuje na minimum. Transparentnosť totiž umožňuje nielen kontrolu účastníkom konania, ale kontrolu verejnú. To v konečnom dôsledku posilňuje nezávislosť sudcov a dôveru v justíciu ako takú. Platí zásada, ktorú v tejto súvislosti akcentoval aj Ústavný súd Českej republiky, spočívajúca v tom, že spravodlivosti musí nielen byť učinené zadosť, ale rovnako musí byť aj viditeľné, že jej skutočne zadosť učinené bolo (nálež ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2769/15).</p> <p>Ústavný súd teda prijal záver, že právo na zákonného sudcu je garanciou nielen pred svojvôľou v podobe účelovej manipulácie s pridelovaním sudcov, ale aj ochranou pred ľubovôľou pri pridelovaní vecí konkrétnym sudcom (m. m. nálež ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2769/15). Za každých okolností musia platiť princípy transparentnosti, zrozumiteľnosti a verejnej prístupnosti. V posudzovanom prípade rozvrh práce bol prístupný verejne a spĺňal aj podmienku zrozumiteľnosti, no nebol transparentný. Ani na dopyt sťažovateľov a ani v replike v rámci konania pred ústavným súdom sa najvyšší súd nepokúsil vysvetliť svoj postup pri kreácii sťažnostného senátu. Chýbal potrebný popis algoritmu.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné právo sťažovateľov na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. marca 2020 porušené boli. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. marca 2020 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. 3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia. 4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov</p>	<p>Európsky súd pre ľudské práva: <i>DMD Group, a. s. proti Slovenskej republike</i></p> <p>Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 2769/15, I. ÚS 2/93, III. ÚS 29/01, IV. ÚS 307/03</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	

klúčové slová	konanie pred ústavným súdom-podmienky konania pred ústavným súdom sudca-zákonný
----------------------	--

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.